

Skandias plånboksindex

December, 2014

2015-01-08

Sammanfattning

Skandias Plånboksindex visar att regeringskrisen och det stundande extravalet gjort att framförallt heltidsarbetande storstadsbor ser mer positivt på framtiden i december efter den utpräglade pessimism som rådde i oktober.

Skandias Plånboksindex, som görs i samarbete med TNS Sifo, kombinerar hushållens optimism kring den egna ekonomin med sparviljan, det vill säga benägenheten att amortera, spara på banken, i fonder eller aktier.

Oktoberresultatet visade ett rekordtapp när det gäller hushållens syn på den egna ekonomin. Så pessimistiska hade hushållen inte varit någon gång under mätperioden. Vinnarna i oktobermätningen var de arbetslösa där optimismen ökade påtagligt.

Bakom raset i oktober såg vi en stark koppling till valutgången med det efterföljande osäkra parlamentariska läget, men också förslag på nya amorteringskrav och börsoro som påverkat marknaden. I november syntes en försiktig återhämtning även om hushållen var fortsatt utpräglat pessimistiska.

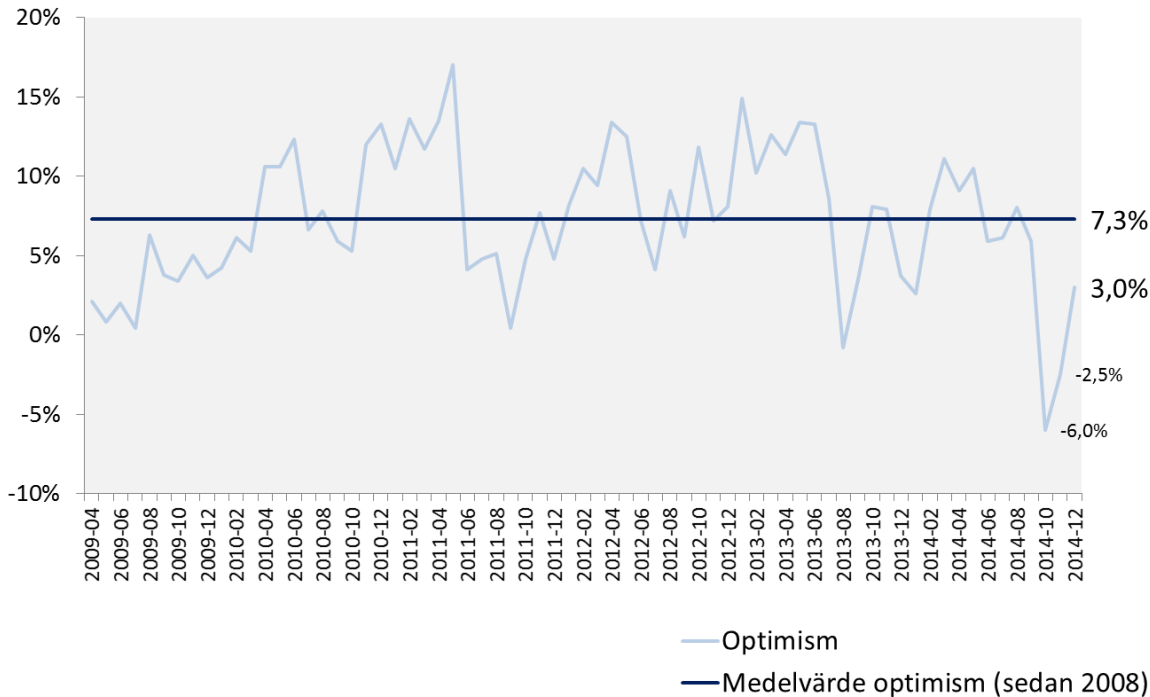
Dramatiken i början av december där regeringens budget faller och ett extra val aviseras tycks ha fått många grupper att se mer positivt på framtiden. Tydligast är effekten bland heltidsarbetande, medelinkomsttagare och storstadsbor, men

även låg- och höginkomsttagare är mer positiva efter budgetkaoset och nyheten om extraval.

Sparviljan som ökade i samband med den dramatiskt minskade optimismen i oktober föll återigen i november och ytterligare lite i december.

Trots att optimismen återhämtat sig i november och december är kvartal fyra som helhet en period som präglas av låg tilltro till den egna ekonomin framöver. I kombination med en minskad sparvilja förflyttar det Plånboksindex till ett "Trösta-läge" som kännetecknas av en oro för framtiden men samtidigt låg sparvilja.

Budgetkaoset ger hushållen hopp om bättre ekonomi

OktoBERSiffrorna som speglade situationen direkt efter valet innebar ett dramatiskt ras för hushållens syn på den egna ekonomin framöver. En liknande pessimism har vi inte varit i närheten av sedan 2008 då mätserien börjar.

Vi såg en stark koppling till valutgången med det efterföljande osäkra parlamentariska läget men också förslag på nya amorteringskrav och börsoro som påverkat marknaden.

I november syntes en försiktig återhämtning även om hushållen var fortsatt utpräglat pessimistiska.

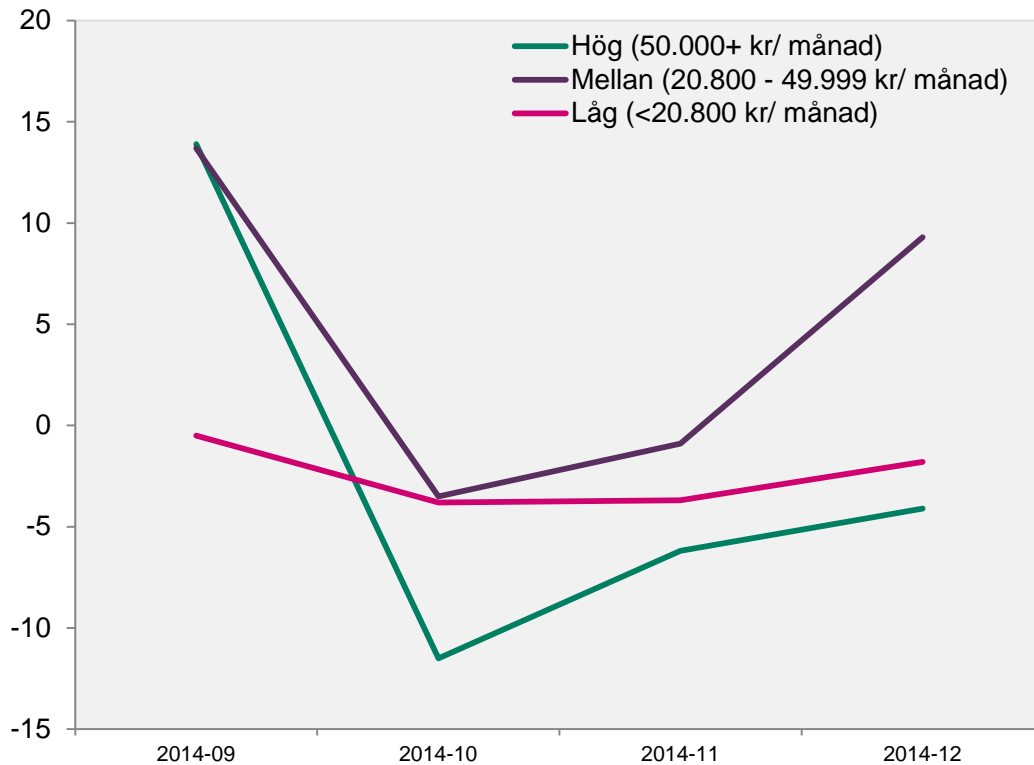
Att regeringens budget föll i början av december och det aviserade extravalet tycks ha inneburit en kraftig återhämtning vad gäller hushållens tro på den egna ekonomin.

Bas

Data för kvartal 4 2014 är baserat på totalt 3185 intervjuer.

Tydligast återhämtning bland medelinkomsttagare

Optimism

Bas

Data för kvartal 4 2014 är baserat på totalt 3185 intervjuer.

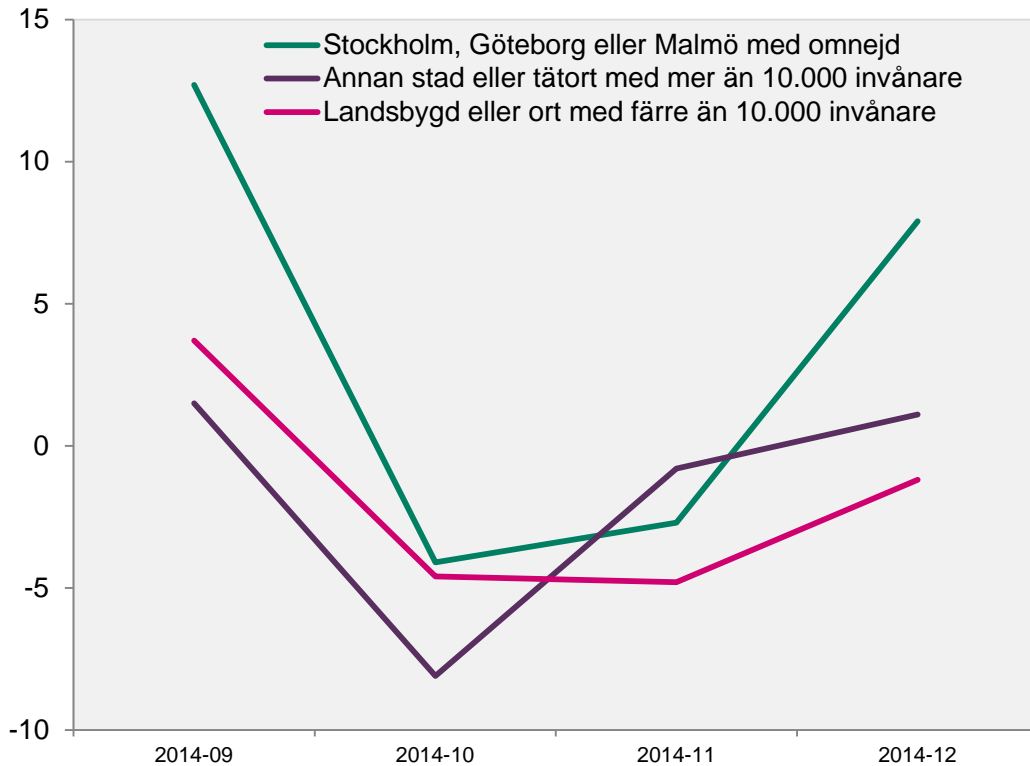
Oktoberbasset var som allra tydligast bland höginkomsttagare. Medelinkomsttagarna som visat en negativ trend sedan halvårskiftet i fjol rasade också i oktobermätningen. Även låginkomsttagare blev mer pessimistiska i oktober men tappet var inte i närheten av vad vi såg hos hög- och medelinkomsttagare.

Återhämtning i november var påtagligast bland höginkomsttagare, något mindre tydlig hos medelinkomsttagare och syntes inte alls bland låginkomsttagare.

Dramatiken i början av december tycks framförallt ha fått medelinkomsttagarna att se mer positivt på framtiden men även låg- och höginkomsttagare är mer positiva efter budgetkaoset och nyheten om extraval.

Storstadsborna ser återigen ljusare på framtiden

Optimism

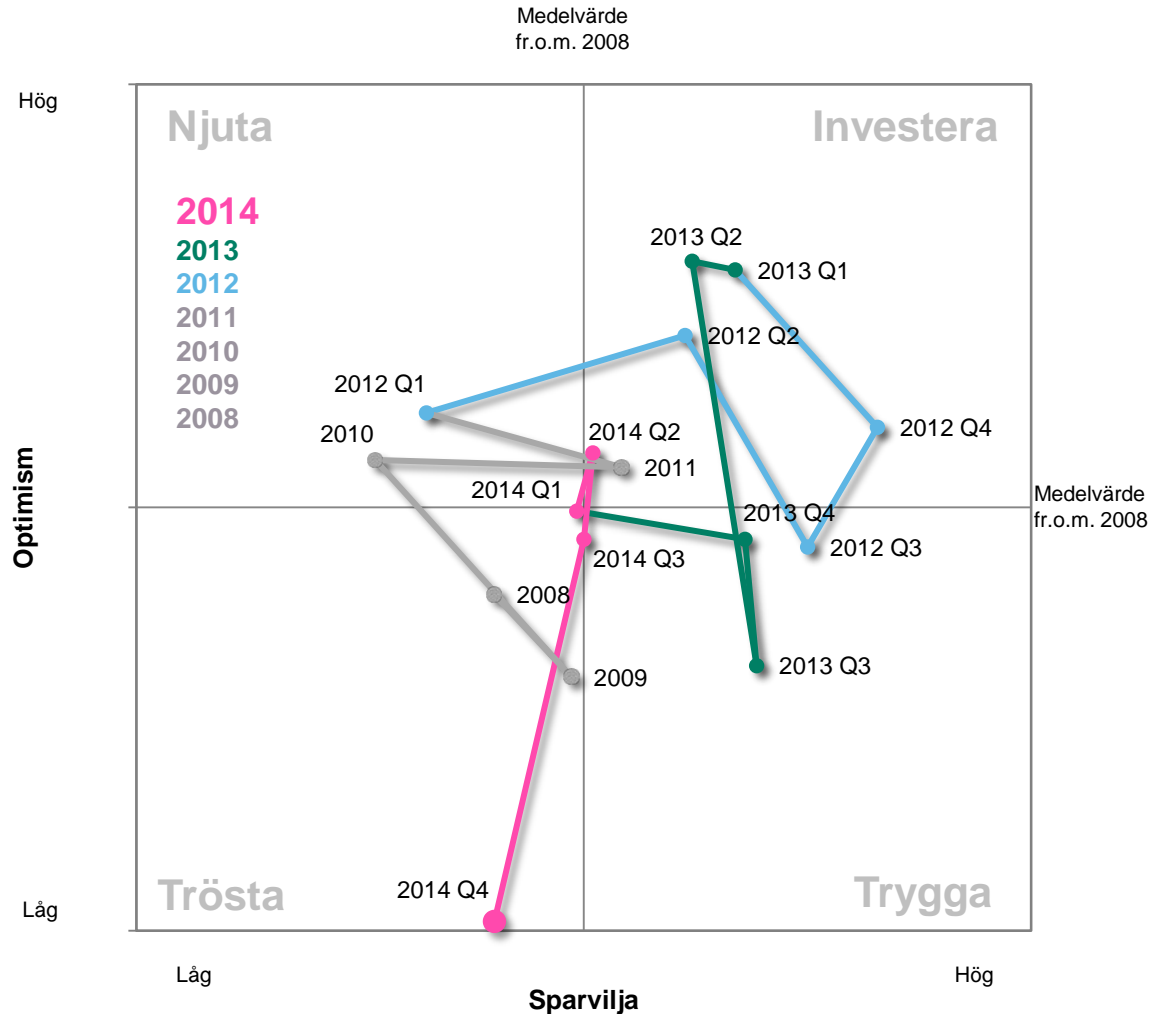
Bas

Data för kvartal 4 2014 är baserat på totalt 3185 intervjuer.

Raset vi såg i oktober skedde brett över hela landet men allra störst var nedgången i storstadsregionerna.

Återhämtningen vi ser i december är också påtagligast i storstadsområdena. Storstadsregionernas optimism återhämtar sig till en nivå strax under snittet för hela mätperioden.

Plånboksindex kvartal fyra, 2014

Hushållens optimism eller framtidstro mäts regelbundet i olika undersökningar. Likaså finns olika mått på hushållens benägenhet att spara.

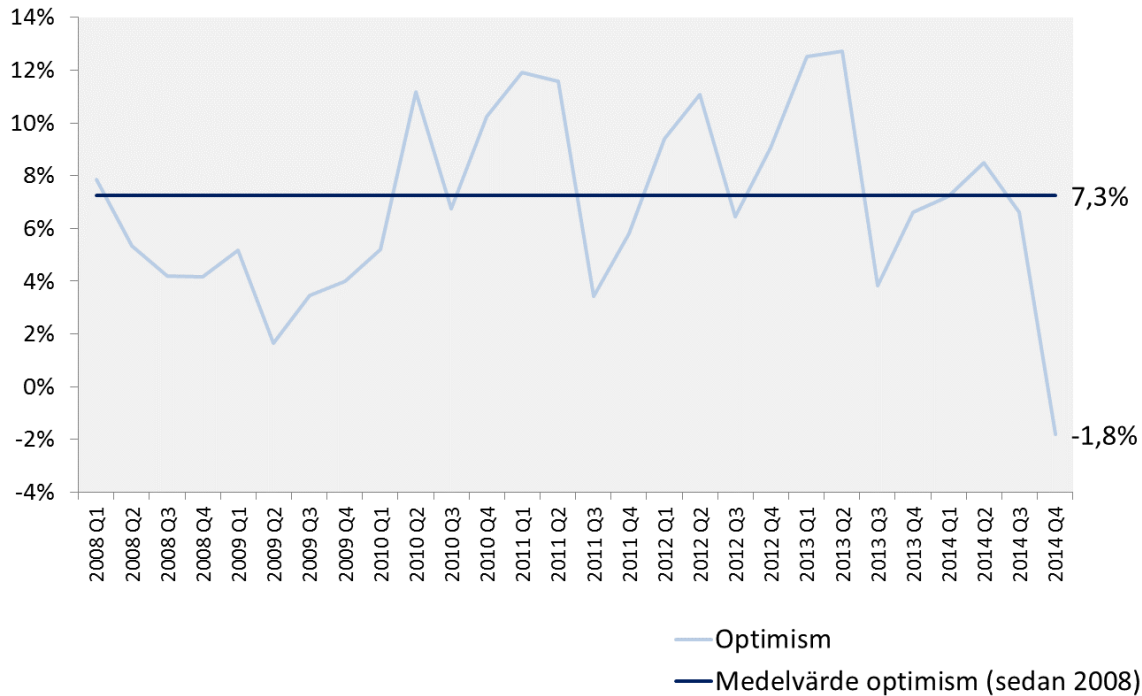
I Plånboksindex har vi kombinerat dessa två mått för att få en bättre helhetsbild av det privatekonomiska klimatet och för att kunna resonera kring varför hushållen agerar som de gör. Att prioritera sparande kan ses som antingen ett sätt att trygga en osäker och "farlig" framtid, eller som ett sätt att investera pengar i dag för att få det ännu bättre i morgon.

Det fjärde kvartalet är tydligt färgat av den dramatiska förändring vi ser i oktober, med en rekordhög pessimism bland hushållen när det gäller den egna ekonomin, i kombination med en sparvilja strax under snittet för mätperioden. Optimismen ökar dock i slutet av mätperioden. Plånboksindex avslutar året i ett "Trösta-läge" som kännetecknas av en oro för framtiden och låg sparvilja.

Om plånboksindex

Optimism är ett mått på hur svenskarna ser på den egna ekonomin framöver medan Sparvilja är ett mått på svenskarnas vilja att spara. Investera-läget karaktäriseras av att hushållen är mycket optimistiska och har en hög sparvilja. Trösta-läget är motsatsen – hushållen är relativt pessimistiska och har en låg sparvilja. I Trygga-läget är svenskarna fortfarande relativt pessimistiska men sparviljan är hög. Njuta-läget karaktäriseras istället av hög optimism och låg sparvilja. Se appendix för en mer utförlig beskrivning av indexen Optimism och Sparvilja.

Hushållens optimism rasar

Det sista kvartalet 2014 visar på en dramatisk förändring när det gäller hushållens syn på den egna ekonomin framöver. Så här pessimistiska har hushållen inte varit sedan 2008 då mätserien börjar.

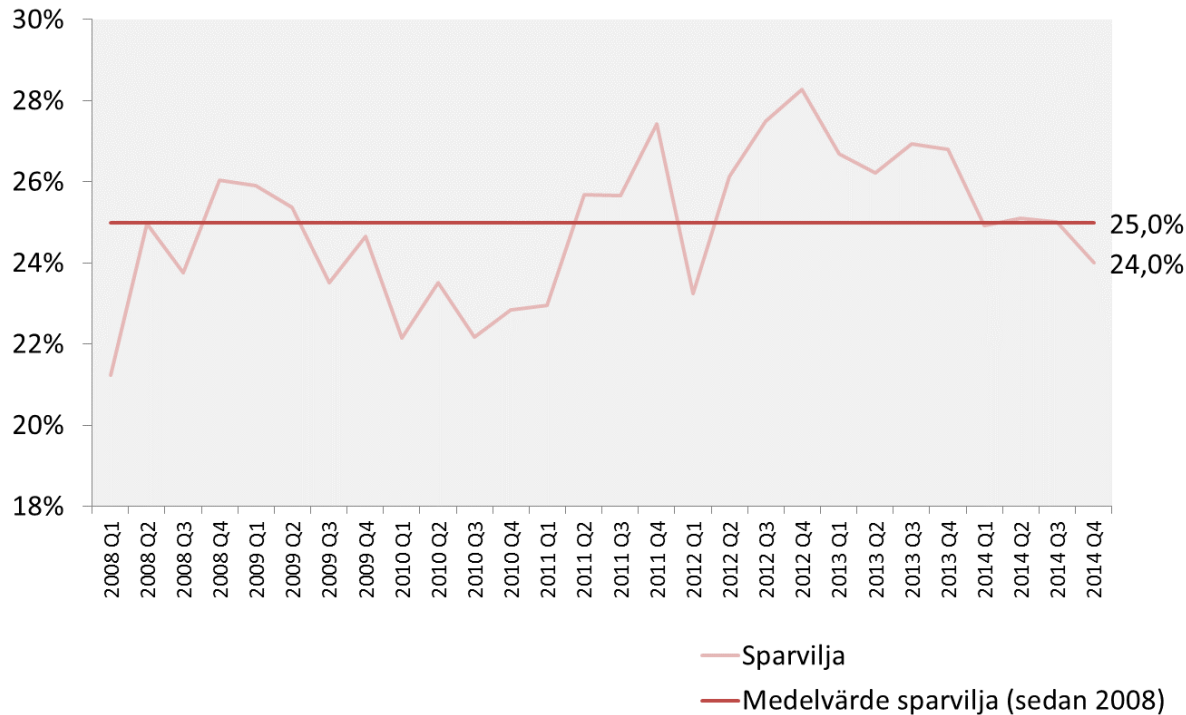
En jämförelse mot Konjunkturinstitutets historiska data gör det sannolikt att man får gå tillbaka till 1990-talskrisen för att hitta en period av motsvarande pessimism hos hushållen.

Under kvartal tre sker inga större rörelser, raset sker i oktober. Att det händer i oktober, samt det faktum att vi ser en stark koppling till inkomstgrupp, gör regeringskiftet till den troliga huvudförklaringen.

Bas

Data för kvartal 4 2014 är baserat på totalt 3185 intervjuer.

Hushållens sparvilja

Sparviljan sammanfattar svenskarnas benägenheten att amortera, spara pengar på banken, i fonder eller aktier.

I juli, direkt efter Riksbankens sänkning av räntan sjönk sparviljan för att sedan öka i augusti och oktober. I november sjunker sparviljan och stannar året ut på en lägre nivå, vilket får kvartalssiffran att hamna strax under snittet för mätperioden.

Sparviljan sjunker främst i mellanstora städer och på landsbygden, medan storstadsregionernas sparvilja ökar i det sista kvartalet. Vi ser en bred nedgång i sparvilja över alla inkomstsegment och yrkesgrupper förutom studenter.

Bas

Data för kvartal 4 2014 är baserat på totalt 3185 intervjuer.

Appendix

Om studien, frågeformulär och index

Appendix: Bakgrund och metod

Bakgrund och syfte

Skandia har gett människor ekonomisk trygghet i mer än 150 år – genom krigstider och kriser, från det lokala bondesamhället in i den globala trådlösa kommunikationskulturen. Det innebär att Skandia har en lång, stolt tradition av pionjärande, produktutveckling och samhällsengagemang. Idag är vi en ledande nordisk leverantör av lösningar för ekonomisk trygghet och långsiktigt sparande. Vi har 2,2 miljoner kunder i Sverige, Norge och Danmark, ett förvaltad kapital på drygt 440 miljarder kronor och 2 300 anställda.

Med Plånboksindex har vi ambitionen att samla och sprida kunskap om svenskarnas syn på sin privatekonomi. Därigenom skapar vi en arena för att dela med oss av vår expertis om lån, sparande och konsumtion, om psykologin kring ekonomiska frågor och om kloka förhållningssätt till privatekonomi.

Målgrupp

- Allmänheten i Sverige, personer i åldern 15 år och äldre.

Metod

- Mätningen görs i samarbete med TNS Sifo. Databesamling sker den 1-7:e varje månad och varje månads mätning har omfattat ca 1 000 webintervjuer. Totalt har mer än 90 000 intervjuer genomförts. Resultatet har vägts på kön, ålder, region och inkomstgrupp för att spegla målgruppen ovan.
- Urvalet dras ur TNS Sifos onlinepanel:
  - Panelen har rekryterats representativt över hela landet via telefon och postala utskick. Det finns ingen möjlighet att ansluta sig till panelen utan att först ha blivit kontaktad av TNS Sifo i anslutning till en undersökning som uppfyller kraven för representativitet. Detta förhindrar i möjligaste mån så kallade proffspanellister från att ansluta sig. Eftersom undersökningen gjordes online så innebär det att personer som inte använder internet inte kommer med i undersökningen.

Appendix: Frågeformulär

1. Om din inkomst sedan skatten är dragen skulle öka så att du får lite mer pengar (ungefär 5 procent mer sedan skatten är dragen) att röra dig med, vad skulle du helst använda dessa pengar till?
2. Om din inkomst istället skulle minska något (ungefär 5 procent mindre sedan skatten är dragen), vad skulle du då i första hand dra in på?

Svarsalternativ till fråga 1 och 2:

Konsumtion	}	1. Möbler, heminredning
		2. TV, radio, stereo, DVD etc
		3. Mobiltelefon, bredband, Mp3spelare
		4. Maskiner för hushållsarbete, kök och tvätt
		5. Bättre bostad
		6. Fritidshus
		7. Fabriksny bil
		8. Begagnad bil
		9. Båt
		10. Semesterresor
		11. Tandläkare, läkarvård, medicin
		12. Nya kläder
		13. Bättre och godare mat hemma
		14. Restaurangbesök, krogen
Sparande	}	15. Spara pengarna
		16. Köpa aktier eller andra värdepapper
		17. Köpa försäkring
		18. Betala skulder
		19. Gåva till barn/ barnbarn
		20. Annat vad?
		21. Tveksam, vet ej

3. Tror du att du under de kommande tolv månaderna kommer att ha mer eller mindre pengar att röra dig med än vad du har nu, eller ungefär som nu?

1. Mer pengar
2. Ungefär som nu
3. Mindre pengar
4. Tveksam, vet ej

Appendix: Index

Optimism

- **Ett mått på hur svenskarna ser på den egna ekonomin framöver**
Andel optimister - andel pessimister =
Andel som svarar *Mer pengar* – Andel som svarar *Mindre pengar* (på frågan om hur de ser på sin egen ekonomi framöver F3.)
För att komplettera tidsserien bakåt har perioden [januari, 2008] till [mars, 2009] skattats med hjälp av Konjunkturinstitutets Konjunkturbarometer: Hushåll (Egen ekonomi, bättre - sämre de närmaste 12 mån). Skattningen är baserad på metod för linjär regression.

Sparvilja

- **Ett mått på svenskarnas vilja att spara**
Spara mer – spara mindre =
Andel som svarar *spara pengarna; köpa aktier eller andra värdepapper; köpa försäkring; betala skulder; gåva till barn/barnbarn* (på "prioriteringsfrågan" F1.
(filter* neutrala & positiva till framtiden, se förklaring nedan)
– (Subtraherat med)
Andel som svarar *spara pengarna; köpa aktier eller andra värdepapper; köpa försäkring; betala skulder; gåva till barn/barnbarn* (på "dra-ner-på-frågan" F2.
(filter* neutrala & pessimistisk till framtiden)
Uträkning görs på individnivå.

*) Filter

- **Neutrala & positiva till framtiden =**
De som svarar *Mer pengar; Ungefär som nu; Tveksam, vet ej* (på frågan om hur de ser på sin egen ekonomi framöver F3.)
- **Neutrala & pessimistisk till framtiden =**
De som svarar *Ungefär som nu; Mindre pengar; Tveksam, vet ej* (på frågan om hur de ser på sin egen ekonomi framöver F3.)